

Om tolerans, intolerans och nolltolerans

Ibland går det för lång tid mellan nyhetsbrev – ibland duggar de tätt. Just nu är vi så uppfyllda av den pågående skoldiskussionen att vi kände oss tvungna att skriva ett nytt brev omedelbart efter det föregående. Det betyder ju inte att du måste läsa det omedelbart – ett alternativ är ju att lägga det här brevet lite längre ner i inkorgen och läsa det om några veckor...

Vi läser om Gustav Adolfsskolan i Landskrona – där för övrigt Troed har avverkat sina nio första skolår – och förvånar oss inte så lite över hur lite systemtänkande som syns i tidningarna. Vi hoppas naturligtvis att det inte är en rättvis beskrivning. Vi hoppas att bakom de konstiga och paradoxala bilder vi får i media finns en verksamhet som ser, förstår och hanterar helheter och sammanhang. Icke desto mindre vill vi gärna visa vår syn på det som syns...

Det här nyhetsbrevet kommer sig av att man nu bestämt sig för att införa nolltolerans på Gustav Adolfsskolan. Tolerans är för oss en systemegenskap – olika system kan ha olika grad av tolerans eller frihet. I vissa system – till exempel Oskarshamns kärnkraftverk eller i cockpit på ett flygplan – är det klokt att försöka bygga in så liten tolerans som möjligt. Man kan säga att toleransen är ett mått på verksamhetens förutsägbarhet och i de här två exemplen vill vi naturligtvis ha så små avvikelser som möjligt, absolut förutsägbarhet och således noll tolerans.

Andra system vill vi skall vara toleranta. Så fort vi tror att interaktion med omvärlden, iterativa processer eller oförutsägbara utfall är önskvärda bör vi också bygga system med stor acceptans för avvikelser, d v s system med hög tolerans.

I ytterligare några fall är systemets uppdrag att skapa tolerans och ett sådant exempel är naturligtvis grundskolan. I läroplanens första kapitel står att skolans övergripande mål skall nås genom ”individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande”. Orden är inte valda lättvindigt och de bör inte betraktas som floskler utan värde. När läroplanens skrevs var man alldeles klar över att just tolerans var en av de i särklass viktigaste egenskaperna hos människor som skall utveckla samhället till en ännu bättre plats i framtiden. Den som är tolerant ger sig själv bra förutsättningar eftersom hon utsätter sig för mindre friktion gentemot en omvärld som inte alltid passar just henne. Hon ger också människor i sin omgivning bra förutsättningar eftersom de får mer utrymme att utveckla sig till de människor de vill vara.

Det är inte svårt att se att det i särklass bästa sättet – och förmodligen det enda sättet – att skapa tolerans är att vara tolerant. Vare sig man är förälder, medmänniska, lärare eller skolminister är det rimligt att tro att ditt sätt att vara formar din omgivning. Alltså bör en skola som skall hjälpa sina elever att bli toleranta vara tolerant. Allt annat blir motsägelsefullt och kontraproduktivt. Därför blir vi ömsom ledsna och ömsom fulla i skratt när politikerna i Landskrona – ivrigt påhejade av skolministern – tror att nolltolerans är ett bra begrepp, ett bra förhållningssätt och en bra symbol för en bättre skola. Inte minst i en kommun där intolerans blev en obehaglig, och överraskande, faktor i förra valet bör man vara väldigt, väldigt försiktig när man väljer strategi och lösningsmodeller.

I samma historia finns en annan egendomlighet. Skolminister Jan Björklund berömde vid ett besök i Landskrona, skolans nya linje. Ministern sade att lärarna skall vara auktoriteter

och att han kan stifta lagar som skapar den auktoriteten. Här finns en grundläggande missuppfattning. En lärare – eller ett helt skolsystem - kan välja att vara auktoritär däremot väljer eleverna och omgivningen om de vill ge läraren eller skolan auktoritet. Auktoritet får man alltså om man förtjänar det och det finns ingenting en minister kan göra för att ge en enskild lärare i Landskrona auktoritet. Det är därför inte förvånande att nu, en månad efter skolministerns besök, skriver Sydsvenska Dagbladet ”Nu visar det sig att lärarna på GA-skolan inte blivit några auktoriteter. I stället har buslivet fortsatt”.

I sann auktoritär anda och med nolltolerans för ögonen hotar nu skolledningen att säga upp de lärare som är toleranta. Håhåjaja...

Camilla & Troed

Paradigmäklarna i Sverige
Box 7 - L. Tvärg. 5
240 33 Löberöd
0413 - 300 02
www.parm.se - info@parm.se